

Forskergruppen Ældre & Selvmord

Ved Jan-Henrik Winsløv

I forbindelse med den nationale handleplan til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord i Danmark blev der i begyndelse af 2001, med støtte fra Socialministeriet, gennemført et forskerseminar i Dansk selvmordsforskning. På anmodning fra Sundhedsstyrelsens "Referencegruppen til forebyggelse af selvmord" blev der etableret 8 forskergrupper, heriblandt Forskergruppen Ældre & Selvmord. Formålet var at bringe forskere og kliniske praktikere sammen, for at styrke selvmordsforskningen og selvmordsforebyggelsen i Danmark.

Forskergruppen Ældre & Selvmord har for tiden 20 deltagere. De omfatter selvmordsforskere, præster, repræsentanter fra sygeplejen, gerontopsykologien, gerontopsykiatrien, og organisationer som *Livslinien* og *Ældre Sagen*. Alle deltagerne har dét til fælles, at de fagligt beskæftiger sig med selvmordstruede og udsatte ældre. Flere af gruppens deltagere har årelang erfaring og engagement indenfor området.

Forskergruppen Ældre & Selvmord er et åbent forum, hvor alle, med faglig interesse for ældre og selvmord, er velkommen til at deltage. Forskergruppen har typisk 4–6 møder om året, hvor nye og igangværende projekter præsenteres og diskuteres. Således har Forskergruppen fungeret som baggrunds- og ressourcegruppe for flere projekter, som for eksempel:

- Det afsluttede Modelprojekt *Forebyggelse af selvmord blandt gamle* i Vejle Amt ved Karin Oudshoorn og Elene Fleischer.
- Det afsluttede Ph.d.-projekt *Disparities in the suicide of the old and oldest old in Denmark* ved Annette Erlangsen.
- Det afsluttede bogprojekt *Selvmod blandt gamle mennesker – myter, viden og forebyggelse* med Jorit Tellervo som redaktør og initiativtager.
- Workshops om ældre og selvmord ved 2., 3. og 4. Årsmøde for Dansk selvmordsforskning, arrangeret af Center for Selvmordsforskning, Odense.
- Dokumentarfilmen *Når livet bliver for langt* af Christian Grønning.
- Minikonferencen *Selvmod blandt ældre – at klæde organisationen på* ved den Nationale konference om selvmordsforebyggelse, 7. juni 2004, Nyborg.
- Det igangværende Ph.d.-projekt *Ældres selvmord og selvmordsforsøg – en komparativ interviewundersøgelse af ældres livshistorie og oplevelser af belastninger i alderdommen* ved Jan-Henrik Winsløv.

Ønsker man at trække på forskergruppens erfaringer og ressourcer i forbindelse med et projekt, så er den eneste forudsætning, at de projektansvarlige deltager aktivt i forskergruppens virke. Flere af gruppens deltagere har været involveret i produktionen af det materiale, der i de sidste år er udkommet om ældre og selvmord i Danmark. Desuden har flere af deltagerne publiceret artikler i nationale og internationale tidsskrifter. Også nyhedsmediernes har gjort brug af deltageres ekspertise.

Ønsker man at vide mere om **Forskergruppen Ældre & Selvmord**, kan man finde yderligere information på netadressen: www.geronet.dk eller kontakte Jan-Henrik Winsløv, der er tovholder for Forskergruppen. Hans e-mail adresse er: jhw@psykiatri.aaa.dk.

(Jan-Henrik Winsløv er psykolog og projektansat som forskningsassistent ved Gerontopsykiatrisk afd. i psykiatrien i Århus Amt og Center for Gerontopsykologi, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet.)

Ny dansk rapport om selvmord blandt ældre menn:

Jan-Henrik Winsløv,
Annette Erlangsen,
Elene Fleischer:

Forebyggelse af ældre mænds selvmord.

Indsatsområder og anbefalinger.

Forskergruppen Ældre & Selvmord, 2005

Rapporten gir oversikt over en del forhold som er vist å gi økt risiko for selvmord hos eldre, bl.a. somatisk og psykisk sykdom, belastende livshendelser og selvmordsforsøk. Etter omtale av de enkelte risikofaktorer følger en diskusjon og anbefalinger av tiltak som kan tenkes å redusere risikoen. Rapporten retter seg mot eldre menn, men anbefalingene kan like gjerne gjelde de eldre kvinnene.

Selvmod hos eldre har komplekse årsakssammenhenger, og dette gjenspeiles i de anbefalte tiltakene som er mangefartede og krever samarbeid både tverrfaglig og tverrsektorielt.

Bedre diagnostikk av depresjoner er et viktig mål. Dette kan bl.a. skje gjennom kompetanseoppbygging hos helsepersonell, særlig viktig er det at "frontpersonalet", dvs. hjemmehjelpere, også har god kunnskap. Optimalisering av den antidepressive behandlingen omtales spesielt. Eldre trenger mer enn bare medikamenter. De kan profitere på samtalerapi (her mangler behandlingstilbud både i Danmark og i Norge), og det er ofte viktig med tiltak i forhold til de eldres sosiale situasjon.

Rapporten understreker betydningen av frivillige organisasjoners arbeid som rettes mot ensomhet og isolasjon blant eldre, og ønsker at denne innsatsen skal synliggjøres og integreres i en større sammenheng.

Vi vet en del om risikofaktorene, men bakgrunnen til at så mange eldre menn begår selvmord er langt fra klarlagt. Rapporten vektlegger betydning av målrettet forskning for å skaffe kunnskap til effektiv forebygging. Rapporten er både aktuell og interessant fra norsk ståsted. Selvmordshyppigheten er lavere i Norge, men også her er det de eldste menn som ligger høyest av alle aldersgrupper. (I 2002 var selvmordsraten for norske menn over 70 år 27 per 100 000).

Problemområdene som omtales fra Danmark gjelder også hos oss, og derfor er det viktig å vurdere tiltakene som anbefales i forhold til egne forebyggingsstrategier. Vi kan i høy grad la oss inspirere av engasjementet og kreativiteten til den danske gruppen, som nå også har bidratt med denne rapporten.

Rapporten kan hentes på forskergruppens hjemmeside: www.geronet.dk, eller Elene Fleischers hjemmeside: www.elene.dk

Ildri Kjølseth